

Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport

1 juli 2013 – 30 juni 2014

Vi är redo att ta nästa steg!

Sedan Andra AP-fonden startade 2001 har vi genomfört en mängd aktiviteter inom hållbarhetsområdet och har många gånger varit pionjärer. Bland annat var vi bland de första investerarna i världen att skriva under FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI) och vi var även bland de första att investera i gröna obligationer. Redan 2009 analyserade vi portföljens koldioxidavtryck, och vi har sedan start drivit frågan om att öka mångfalden i bolagens styrelser och ledningar. Ja, listan på aktiviteter och engagemang kan göras lång. Nu är vi redo att ta nästa steg i vårt hållbarhetsarbete, drivet av fondens samtliga medarbetare.

Under året har vi arbetat med att ta fram en mer övergripande hållbarhetsstrategi i syfte att visa vägen till hur vi ska nå vår vision "Kapitalförvaltning i världsklass", men också för att ytterligare prioritera och fokusera vårt arbete. Vår avsikt är att koncentrera vårt hållbarhetsarbete till ett antal områden. Områden som vi anser vara viktiga för att bättre uppnå Riksdagens mål om att ta hänsyn till miljö och etik i vår investeringsverksamhet, utan att göra avkall på avkastningen. Dessa områden kommer att presenteras närmare i vår årsredovisning.

Andra AP-fondens uppdrag från Riksdagen är att upprätthålla jämna pensionsnivåer även i tider med stora pensionsavgångar eller ekonomisk nedgång. Vi måste därför ha en långsiktig syn på våra placeringar, och hållbarhetsfrågor är både en självklar och viktig del i en långsiktig placeringsstrategi. Miljö, etik och bolagsstyrningsfrågor blir allt viktigare för avkastningen i företagen vi investerar i. Och vi tror att dessa faktorer kommer att bli ännu mer avgörande framöver. De företag som tar hållbarhetsfrågor på allvar och agerar ansvarsfullt kommer sannolikt att utgöra de bästa investeringsalternativen på lång sikt. Om inte samhället i stort tar itu med exempelvis klimatförändringarna på ett effektivt sätt, kan det bli svårare för fonden att leverera den avkastning som pensionssystemet och framtida pensionärer behöver.

Avyttrar ägande i ett stort antal energibolag

Under året har vi ägnat klimatfrågan särskilt stor uppmärksamhet. Det har bland annat inneburit att vi gjort en omfattande riskanalys av fondens samtliga fossilenergibolag utifrån ett klimatperspektiv. Analysen har lett till att vi i oktober 2014 beslutade att avyttra vårt ägande i ett stort antal bolag inom energisektorn. Vi har identifierat ett flertal energibolag som har en stor relativ exponering mot högkostnadsprojekt såsom oljesand. Fonden bedömer att det finns en väsentlig risk för att dessa tillgångar kommer att bli "strandade" och att denna risk inte ännu är prissatt av marknaden. Ett antal bolag med stora tillgångar i kolgruvor har också identifierats som stora risker på grund av att kol är det energislag som är mest koldioxidintensivt.

Vårt arbete med att utvärdera ytterligare klimatrisker i fondens innehav kommer att fortsätta.

Fondens koldioxidavtryck

Redan 2009 gjorde Andra AP-fonden ett omfattande arbete för att analysera aktieportföljens koldioxidavtryck. Genom att samla in data från samtliga bolag i portföljen, med utgångspunkt från fondens ägarandel i respektive bolag, beräknades innehavens samlade utsläpp av koldioxid. Denna kartläggning bidrog till en djupare kunskap om och förståelse för kostnaden av koldioxidutsläpp, och har legat till grund för vårt vidare arbete med klimatfrågorna. Vi håller nu återigen på att analysera portföljens koldioxidavtryck och kommer att redovisa detta i fondens årsredovisning för 2014.

Sedan flera år tillbaka har vi i Carbon Disclosure Project (CDP) ställt krav på bolagen att de ska rapportera om sina utsläpp av växthusgaser och andra uppgifter relaterade till hur de hanterar klimatutmaningen. Detta kommer att vara en viktig del i vårt fortsatta arbete för att påverka bolagen att ta klimatfrågan på allvar samt göra det möjligt för oss att utvärdera den koldioxidpåverkan som våra investeringar medför.

Mångfald

Sedan 2003 har vi, i vårt Kvinnoindex, mätt och redovisat andelen kvinnor i styrelser och företagsledningar. Vi gör detta för att medverka till en saklig debatt om hur vi kan öka andelen kvinnor. För första gången på tre år kunde vi i år se att andelen kvinnor i styrelser har ökat från 22,3 procent till 24,7 procent och andelen kvinnor i ledningar fortsätter att öka i stadig takt. Utvecklingen går i positiv riktning. Men det finns mycket kvar att göra för att öka tempot och bli än bättre på att ta tillvara på all tillgänglig kompetens i samhället. Här har ägare och valberedningar ett ansvar. Vi på Andra AP-fonden är måna om att ta vårt, och hoppas att fler väljer samma väg. Vi agerar målmedvetet för att öka mångfalden och kvaliteten i bolagens styrelser. Det sker bland annat genom analyser av valberedningarnas arbete och resultat samt dialoger med såväl valberedningar som bolag i frågan. Vår syn är att ett faktabaserat och breddat rekryteringsunderlag, som även omfattar kandidater utanför valberedningarnas gängse nätverk, ger goda förutsättningar för bolagen att utvecklas på bästa möjliga sätt. Därför är detta en viktig fråga för oss att fortsätta driva.

Rapportering

Rapportering/transparens är av grundläggande betydelse för en väl fungerande finansiell marknad. Det är på så sätt som vi investerare kan bilda oss en relevant uppfattning om bolagens situation och därmed också få underlag för en så korrekt bedömning av bolagens utveckling som möjligt. Samtidigt är det också viktigt att vi själva är öppna och tydliga med hur vi arbetar, eftersom vårt uppdrag utgår från hela det svenska folket.

Vad gäller öppenheten i vårt interna arbete fick vi under förra året kritik i en rapport från Swedwatch för att vi inte uppgav exakt var fondens jordbruksinvesteringar i Brasilien är belägna. Vi har tagit till oss av dessa synpunkter och har sedan dess arbetat aktivt med att förbättra transparensen. Vi kommer under det kommande året att se till att det görs revisioner av en utomstående part av våra brasilianska jordbruk för att redovisa hur implementering skett av de "Principer för ansvarsfulla investeringar i jordbruk" som fonden står bakom och som nu integreras i PRI:s ramverk.

I syfte att bli mer öppna och ytterligare förbättra vår rapportering har vi även gjort en del förändringar av årets rapport. Förutom att vi lyfter fram hållbarhetsdimensionen mer, har vi också gjort om strukturen för att bättre tydliggöra vilka delar som är rapportering och vilka delar som är artiklar inom ämnen som vi tycker är viktiga att belysa. Vi hoppas att ni som läsare ska uppskatta dessa förändringar.

Fortsatt integrering i förvaltningen

Under året har vi fortsatt vårt interna arbete med att integrera hållbarhet i förvaltningen. Vår målsättning är att integrera hållbarhet i fondens samtliga analys- och investeringsprocesser.

I regeringens utvärdering av AP-fondernas verksamhet för 2013 var ett av deras granskningsområden hur väl fonderna lyckats integrera dessa frågor. De konstaterade att AP-fonderna fortsatt utvecklingsarbetet med att integrera hållbarhet i verksamheten och att fonderna "... kommer väl ut i en internationell jämförelse med andra pensionsfonder som är valda för att de har kommit långt i arbetet med integration av hållbarhet. AP-fondernas arbete hittills inom hållbarhet är positivt och fonderna bör fortsätta att agera som föredömen när det gäller arbetet med att integrera hållbarhet i förvaltningen." För Andra AP-fondens del lyftes särskilt fram att vi satt explicita mål för processen att integrera hållbarhet.

För mig är det väldigt glädjande att detta arbete drivs av alla våra medarbetare som med stort engagemang och stor kunskapsörst ser till att hållbarhet är en naturlig och självklar del i vår verksamhet.

Eva Halvarsson, VD

Foto: Nils-Olof Sjödén

Innehåll

VD-ord	2
Andra AP-fondens hållbarhetsarbete	4
Hållbarhet i investeringsprocessen	8
Bolagsstyrning	17
Dialog som främsta verktyg	22
Utblick i vår omvärld	25

Andra AP-fonden agerar långsiktigt för att skapa ett buffertkapital i det svenska pensionssystemet

Andra AP-fonden är en av norra Europas största pensionsfonder och förvaltar över 280 miljarder av svenskarnas pensionskapital, genom investeringar över hela världen. Fonden är störst bland AP-fonderna.

Man kan säga att uppdraget är att skapa "guld och gröna skogar". Guld det står för en god avkastning och de gröna skogarna för långsiktighet och att investera på ett ansvarsfullt och hållbart sätt.

Fonden har en god avkastning och kostnadseffektivitet jämfört med liknande fonder både i Sverige och i utlandet. En viktig orsak är den långsiktiga förvaltningsstrategin och ett ständigt fokus på effektiviteten i verksamheten.

Andra AP-fonden är en attraktiv arbetsgivare med drygt 60 medarbetare, som alla arbetar i Göteborg. Här arbetar några av de främsta inom sina respektive områden som förvaltare, analytiker och andra specialister.

Andra AP-fondens
hållbarhetsarbete

Andra AP-fondens hållbarhetsarbete omfattar miljö, etik och bolagsstyrning. Målet för fondens hållbarhetsarbete är att skapa och skydda värden. Som kapitalförvaltare är målet att ta hänsyn till olika faktorer avseende miljö, etik och bolagsstyrning, då de antingen ger ett bättre underlag för analys och investeringsbeslut eller erbjuder en diversifiering. Som kapitalägare är målet att skapa förtroende genom att verka för god etik och miljöhänsyn samt att bidra till att utveckla god sed i kapitalförvaltningsfrågor.

Genom att aktivt arbeta med och integrera frågor om miljö, etik och bolagsstyrning i Andra AP-fondens verksamhet kan värden skapas. Ett sammanfattande begrepp som fonden använder för dessa frågor är hållbarhet. Bland investerare används också förkortningen ESG (Environmental, Social and Governance).

Andra AP-fonden anser att hållbarhet är viktigt, eftersom hänsyn till hållbarhetsfrågor kan skapa och skydda värden. Genom att ta in hållbarhetsaspekter i analyser och investeringsprocesser fås ett bredare och bättre underlag för beslut.

Andra AP-fondens ramverk

Andra AP-fonden är en statlig myndighet vars verksamhet regleras i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder. I AP-fondernas uppdrag ingår att maximera avkastningen samtidigt som risken ska vara låg. Placeringsstrategin ska utgå från effekterna på de utgående pensionerna samt ta hänsyn till den betalningsberedskap som utflödena ur fonderna kräver.

AP-fonderna ska ta hänsyn till etik och miljö men utan att göra avkall på det övergripande målet om avkastning. Någon närings- eller ekonomiskpolitisk hänsyn får inte tas.

Ägarpolicy

Andra AP-fondens operativa arbete med hållbarhets- och ägarfrågor har sin utgångspunkt i fondens ägarpolicy och dess nio principer. Dessa principer omfattar strukturfrågor, bolagsstyrning samt miljö och etik. I ägarpolicyen beskrivs även fondens värdegrund samt vilka riktlinjer och initiativ som fonden skrivit under eller använder sig av i sitt hållbarhetsarbete. Ägarpolicyen fastställs årligen av styrelsen och finns publicerad på fondens hemsida, www.ap2.se

Under perioden har ägarpolicyen omarbetats i syfte att tydliggöra fondens ståndpunkter genom att tala om vad fonden förväntar sig av bolagen som fonden är delägare i, men också vad bolagen kan förvänta sig av fonden som ägare.

Regelverk som OECD:s riktlinjer för multinationella företag och bolagsstyrning, FN:s Global Compact, Aktiebolagslagen och Svensk kod för bolagsstyrning ligger till grund för Andra AP-fondens arbete med bolag.

I ägarpolicyen beskrivs även vilka principer som Andra AP-fonden anslutit sig till och som fonden använder som ramverk i sitt hållbarhetsarbete både i förvaltningsorganisationen och i olika ägaraktiviteter. Andra AP-fonden stödjer och arbetar med att implementera de FN-stödda principerna för ansvarsfulla investeringar (PRI – Principles for Responsible Investment). Fonden skrev under dessa principer redan 2006, då de lanserades. PRI tillhandahåller olika verktyg och aktiviteter för att stödja investerare att implementera principerna och underlätta för investerare att samarbeta. Vid halvårsskiftet 2014 hade mer än 1 200 investerare skrivit under dessa principer. PRI genomför årligen en enkät, där alla signatärer rapporterar om hur de arbetar med att implementera principerna.

Andra AP-fonden har även åtagit sig att implementera principer för ansvarsfulla investeringar i jordbruk (jordbruksprinciperna). Dessa har utarbetats av Andra AP-fonden tillsammans med en grupp internationella investerare, som alla är PRI-signatärer. Principerna är ett ramverk för miljö-, etik- och ägarfrågor för institutionella investerare, som investerar i jordbruk. De syftar även till att öka transparensen kring jordbruksinvesteringar. Därför måste alla investerare som skrivit under jordbruksprinciperna årligen rapportera om hur de arbetat med dem under det gångna året. På sidan 14 återfinns Andra AP-fondens rapportering om implementeringen av dessa principer.

Som ett led i att nå fler investerare och öka transparensen kring jordbruksinvesteringar har styrgruppen för principerna under det senaste året arbetat med att inkludera dem i PRI-organisationen. Från och med september 2014 tar PRI över det administrativa ansvaret. Rapporteringen kring implementeringen av principerna kommer därför från 2015 att ske inom ramen för PRI:s allmänna rapportering. För att öka transparensen kommer PRI att sammanställa en särskild rapport för jordbruksinvesteringar. Mer information om jordbruksprinciperna finns på www.unpri.org

Organisation och ansvarsfördelning

Andra AP-fondens styrelse fastställer riktlinjer och policyer i ägarfrågor och har gett fondens VD i uppdrag att i den löpande verksamheten hantera dessa. Till sin hjälp har VD en ägargrupp med medlemmar ur fondledningen, fondens ansvarige för förvaltning av svenska aktier och fondens hållbarhetsanalytiker. Denna grupp ansvarar för att strategiskt och operativt driva arbetet. Ägargruppen definierar mål och handlingsplaner samt följer kontinuerligt upp hur arbetet fortskrider. Andra AP-fondens styrelse får vid varje styrelsemöte en rapport såväl om fondens bolagsstyrningsarbete som etik- och miljöarbetet.

Värdegrund för miljö och etik

Andra AP-fondens värdegrund, när det gäller att ta hänsyn till miljöaspekter och etiska dimensioner i verksamheten, är att handla utifrån principerna om

- engagemang
- agerande
- förändring

i syfte att göra skillnad. Fonden gör skillnad genom att proaktivt verka för en hållbar utveckling inom områden som främjar en långsiktigt hög avkastning samt genom att engagera sig i bolag där problem identifierats och bedömts påtagliga och väl dokumenterade. Detta är ett ansvarsfullt och etiskt förhållningssätt att agera på.

” Målet för fondens hållbarhetsarbete är att skapa och skydda värden.

Del av svenska statens värdegrund

Som en del av det svenska pensionssystemet bygger Andra AP-fonden sina principer om engagemang, agerande och förändring på samma värdegrund som den svenska staten. I denna är demokrati, alla människors lika värde, den enskilda människans frihet och värdighet samt en hållbar utveckling centrala delar. Allt i enlighet med skrivningarna i Regeringsformen.

Konventioner Sverige undertecknat

Svenska statens värdegrund kommer också till uttryck genom de internationella konventioner som Sverige har undertecknat, däribland konventioner om miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och inhumana vapen, genom det stöd som Sverige ger till initiativ såsom FN:s Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag samt genom Sveriges ställningstaganden i folkrättsliga frågor. Tillsammans med den svenska statens värdegrund, utgör de internationella konventionerna väsentliga instrument för fonden.

I sitt arbete utgår Andra AP-fonden från att alla konventioner som Sverige har undertecknat ska följas och är lika betydelsefulla. Denna utgångspunkt stöds även i beslut och uttalanden från olika FN-organ, som poängterar att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara, ömsesidigt beroende, relaterar till varandra och inte går att inbördes rangordna. Fonden anser att bolagen själva har ett ansvar att inte medverka till att internationella konventioner överträds, oavsett om dessa är riktade till stater, till enskilda eller till bolag och organisationer. Ansvaret gäller dessutom oavsett om de länder där bolagen verkar har undertecknat konventionerna eller har en svagare lagstiftning.

Implementering av PRI

Att implementera FN:s principer om ansvarsfulla investeringar (PRI) är ett ständigt pågående arbete, där hänsyn till hållbarhetsfrågor beaktas både i Andra AP-fondens roll som kapitalförvaltare och som kapitalägare. Principerna handlar om att integrera frågorna i investeringsanalyser och beslutsprocesser (princip 1), att vara en engagerad ägare (princip 2), att uppmuntra bättre hållbarhetsrapportering från företag (princip 3), att samverka med andra investerare (princip 4 och 5) och att rapportera (princip 6). Integrering, dialog, samverkan och rapportering är nyckelord i dessa principer och även i Andra AP-fondens hållbarhetsarbete.

PRI:s principer

		Exempel på vad Andra AP-fonden gör
1	We will incorporate environmental, social and corporate governance (ESG) issues into investment analysis and decision-making processes. Vi integrerar ESG-frågor i investeringsanalyser och beslutsprocesser.	Inkluderar information om ESG i analyser och beslutsprocesser i vår interna aktiva förvaltning. Arbetar med att utveckla modeller och verktyg för ESG som är anpassade till olika investeringsstrategier. Inkluderar ESG i analyser av nya fonder och förvaltare. I den årliga utvärderingen av externa förvaltare ingår frågor kring ESG.
2	We will be active owners and incorporate ESG issues into our ownership policies and practices. Vi är engagerade ägare och integrerar ESG-faktorer i vår ägarpolicy och i vårt bolagsstyrningsarbete.	Integrerar ESG-faktorer i ägarpolicy. För dialoger angående ESG-frågor med svenska och utländska bolag. Röstas på svenska och utländska bolagsstämmor. Deltar i valberedningar. Kontrollerar portföljen med avseende på kränkningar av internationella konventioner och riktlinjer.
3	We will seek appropriate disclosure on ESG issues by the entities in which we invest. Vi uppmuntrar bättre rapportering av ESG-faktorer i de bolag vi investerar i.	Stödjer olika initiativ som arbetar för att förbättra bolagens rapportering, till exempel Carbon Disclosure Project, Extractive Industries Transparency Initiative, Global Compact, Hållbart värdeskapande. Ställer frågor kring ESG i Andra AP-fondens årliga utvärdering av alla externa förvaltare.
4	We will promote acceptance and implementation of the Principles within the investment industry. Vi verkar för att principerna accepteras och implementeras av finansbranschen.	Uppmanar externa förvaltare att skriva under PRI. Deltar på konferenser. Ställer frågor om PRI i upphandlingar där det är relevant.
5	We will work together to enhance our effectiveness in implementing the Principles. Vi samarbetar för att underlätta implementeringen av principerna.	Samarbetar med Första, Tredje och Fjärde AP-fonden i det gemensamma Etikrådet som ansvarar för dialogarbetet med utländska bolag. Etikrådet samarbetar även med internationella investerare i bolagsdialoger och proaktiva projekt. Samarbetar även med andra svenska och internationella investerare.
6	We will each report on our activities and progress towards implementing the Principles. Vi rapporterar om vilka framsteg vi gör i implementeringen av principerna.	Ger ut en årlig hållbarhets- och ägarstyrningsrapport och rapporterar även om PRI i årsredovisningen och på hemsidan. Utför dialogarbete med utländska bolag, vilket rapporteras i Etikrådets årsrapport. Svarar på PRI:s årliga enkät och offentliggör den på PRI:s hemsida.

Placeringsregler för AP-fonderna

Placeringar får ske i alla de på kapitalmarknaden förekommande finansiella instrument som är marknadsnoterade och omsättningsbara.

Maximalt fem procent av en fonds tillgångar får placeras i onoterade värdepapper. Placering i onoterade aktier måste ske indirekt via riskkapitalföretag, värdepappersfonder eller liknande.

Minst 30 procent av respektive fonds tillgångar ska placeras i räntebärande värdepapper med låg kredit- eller likviditetsrisk.

Aktier i börsnoterade svenska bolag får, i respektive fond, motsvara högst två procent av det samlade svenska börsvärdet.

Varje fond får äga högst tio procent av rösterna i ett enskilt börsnoterat bolag. I onoterade riskkapitalbolag är motsvarande gräns 30 procent.

Fonderna får inte placera i optioner, terminer eller andra finansiella instrument med råvaror som underliggande tillgång.

Högst 40 procent av tillgångarna får exponeras mot valutarisk.

Högst tio procent av en fonds tillgångar får exponeras mot en emittent eller grupp av emittenter.

Minst tio procent av varje fonds tillgångar ska förvaltas av utomstående förvaltare.

A photograph of a dense, lush green forest. Sunlight filters through the thick canopy of various trees and plants, creating a dappled light effect. The scene is vibrant and natural, with a variety of green shades and textures.

Hållbarhet i investeringsprocessen

Att ta hänsyn till hållbarhetsfaktorer i analys- och beslutsprocesser är att integrera hållbarhet i förvaltningen. På så sätt kan fonden också minska risken och få bättre förutsättningar för att öka avkastningen. Fondens bedömning är att långsiktigt hållbara företag också är företag som på lång sikt genererar god avkastning.

Företag med långsiktigt hållbara affärsmodeller genererar ett högre långsiktigt värde för dess ägare. Investeringar i sådana företag är också mindre riskfyllda. Även om en hållbar affärsmodell innefattar en stor mängd relevanta och kritiska faktorer är också etik, miljö och bolagsstyrning viktiga framgångsfaktorer. Bolag som kan integrera sådana faktorer i sin långsiktiga affärsutveckling kommer att ha ett försprång i relation till sina konkurrenter och bättre förutsättningar att skapa långsiktigt värde för sina ägare. Likaså kan de investerare som integrerar dessa frågor i sina analys- och beslutsmodeller uppnå målet om en god riskjusterad avkastning.

Ny hållbarhetsstrategi

Under året har Andra AP-fonden arbetat med att ta fram en mer övergripande hållbarhetsstrategi, i syfte att förtydliga och bättre utnyttja resurserna och därmed också nå fondens vision – förvaltning i världsklass. Fondens övergripande målsättning är att hållbarhet ska vara en integrerad del av samtliga analys- och beslutsprocesser. Detta är ett arbete som har pågått strukturerat under ett par år och som kommer ta ytterligare flera år att förverkliga.

Fokusområden

För att uppnå bästa möjliga resultat av hållbarhetsarbetet har vi för avsikt att koncentrera arbetet till ett antal fokusområden, som fonden anser är viktiga för att uppnå bättre långsiktig avkastning. Syftet med att koncentrera fondens resurser till ett antal fokusområden är att tydliggöra fondens engagemang inom områden som är finansiellt materiella. För varje fokusområde kommer fonden att ta fram mål på kort respektive lång sikt samt aktiviteter för att nå dessa mål.

Integrering av hållbarhet i förvaltningen

Andra AP-fonden anser att ett långsiktigt ansvarsfullt förhållningssätt till miljö, etik och bolagsstyrning höjer värdet på bolagen. Andra AP-fonden arbetar därför även inom kapitalförvaltningen med bolagsstyrning, etik och miljö, då det ger ett bättre underlag för analyser och investeringsbeslut. Genom att vara pådrivande i frågor om etik och miljö, kan Andra AP-fonden bidra till att portföljbolagen tidigt identifierar möjligheter och risker inom dessa områden, som har påverkan på avkastningen.

För att skapa ökad förståelse och kunskap om hållbarhetsfrågor hos medarbetarna på Andra AP-fonden anordnades flera seminarier och utbildningstillfällen under året. Detta är viktigt för att underlätta integreringen av hållbarhetsaspekter i verksamheten. Bland annat hade fondens kapitalförvaltning en heldagskonferens om hållbarhetsfrågor och hur de bättre kan integreras i investeringsprocesser.

” För att uppnå bästa möjliga resultat av hållbarhetsarbetet kommer fonden att besluta om ett antal fokusområden.

Integration av hållbarhet i investeringsprocessen

Tillgångsslag	Kartläggning	Implementering 1. Integration i analys- och beslutsprocesser	2. Intern uppföljning/ extern rapportering	
Aktier				
Svenska aktier	●	●	●	
Utländska aktier (exkl. tillväxtmarknader)	●	●	●	
Aktier tillväxtmarknader	●	●	●	
Räntor				
Räntebärande tillgångar	●	●	●	
Räntebärande tillgångar tillväxtmarknader	●	●	●	
Alternativa investeringar				
Fastigheter				
Jordbruk	●	●	●	
Skog	●	●	●	
Kommersiella fastigheter	●	●	●	
Risikkapitalfonder	●	●	●	
Alternativa krediter	●	●	●	● Ja
Alternativa riskpremier	●	●	●	● Delvis
Kinesiska A-aktier	●	●	●	● Nej

Kartläggning – Fonden har gjort en nulägesanalys och identifierat fortsatta utvecklingsmöjligheter.

Implementering

1. Integration i analys- och beslutsprocesser – Fondens bedömning av hur långt integrationen har nått. I externt förvaltad kapital ska hållbarhet ingå som en del av avtalen.

2. Intern uppföljning/extern rapportering – Uppföljning av fondens hållbarhetsarbete (inkl. externa förvaltare).

Portföljens koldioxidavtryck

Redan 2009 gjorde Andra AP-fonden ett omfattande arbete för att analysera aktieportföljens koldioxidavtryck. Genom att samla in data från samtliga bolag i portföljen, med utgångspunkt från fondens ägarandel i respektive bolag, beräknades innehavens samlade utsläpp av koldioxid.

Denna kartläggning bidrog till att fonden fick en djupare förståelse för kostnaden av koldioxidutsläpp. Om företag tvingas betala för sina utsläpp påverkas deras vinster och kassaflöden. Realiseras dessa kostnader, kommer aktiemarknaden att värdera bolagen efter hur man bedömer att kostnaderna kommer att påverka företagens framtida vinster.

Fonden håller nu återigen på att analysera portföljens koldioxidavtryck och kommer att redovisa detta i årsredovisningen för 2014.

Andra AP-fonden har också i flera år, via sitt medlemskap i CDP (Carbon Disclosure Project), ställt krav på att världens största noterade bolag ska rapportera om sina utsläpp av växthusgaser och andra uppgifter relaterade till hur de hanterar klimatutmaningen.

Fossil energi

Andra AP-fonden har sedan hösten 2013 en intern arbetsgrupp kring fossil energi och klimat. Gruppen har under året arbetat med att hämta in information om vad marknaden anser om den framtida utvecklingen av priser på energi, samhällets efterfrågan på energi och den tekniska utvecklingen samt vilka klimatpolitiska åtgärder som är aktuella i olika delar av världen. Syftet med detta arbete har varit att lägga grunden för fondens ställningstagande vad gäller investeringar i fossil energi.

Fossil energi är en viktig råvara för samhället idag och kommer att vara under lång tid framöver. En övergång till ett koldioxidsnålt samhälle har börjat och det kan inte uteslutas att efterfrågan på fossil energi kan komma att minska till följd av införandet av nya regleringar, ekonomiska styrmedel och/eller teknologiska förändringar. Den olja och gas som utvinns från högkostnadsprojekt riskerar då att bli olönsamma. Andra AP-fonden har identifierat åtta energibolag som har en stor relativ exponering mot högkostnadsprojekt. Fonden bedömer att det finns en risk att dessa tillgångar kommer att bli "strandade" och att denna risk inte ännu är prissatt av marknaden. Bolag med stora tillgångar i kolgruvor har också identifierats som riskabla på grund av att kol är det energislag som är mest koldioxidintensivt.

Därför har Andra AP-fonden beslutat att inte längre investera i totalt 20 energibolag, varav 12 kolbolag. Beslutet togs efter rapporteringsperioden.

Arbetet med att bedöma klimatrisker i fondens innehav kommer att fortsätta.

Aktier

Under året fortsatte arbetet med integreringen av hållbarhetsfrågor inom den interna aktiva förvaltningen av svenska aktier enligt en framtagen modell, som analyserar bolagens position utifrån globala megatrender. I hållbarhetsanalysen bedöms både hur bolaget organiserar sitt hållbarhetsarbete, vilka policyer som finns och hur dessa är implementerade samt hur bolaget arbetar med de möjligheter och risker de står inför vad gäller hållbarhetsarbetet. Arbetet med att få in mer hållbarhetsinformation i analyser och investeringsprocesser är en pågående process.

Alla bolag som finns i Andra AP-fondens aktieportfölj blir genomlysta två gånger per år med syfte att identifiera bolag som bryter mot internationella konventioner och riktlinjer. Denna genomlysning görs av en extern konsult och resultatet analyseras av fonden.

Riskkapitalfonder

Fonden har en strukturerad process för analys, utvärdering och uppföljning som inkluderar såväl hållbarhet som ekonomi, risk- och avkastningsanalys. Denna process finns även för fondens investeringar i onoterade fastigheter, inklusive skog och jordbruk.

Under året begärde Andra AP-fonden att alla fonder ska rapportera om hur de arbetar med hållbarhet. Eftersom hållbarhetsrapportering är nytt för flertalet av riskkapitalbolagen tog Andra AP-fonden, på begäran från några av fonderna, fram en rapporteringsmall. Ungefär hälften av alla fonder återrapporterade i någon form hur de arbetar med hållbarhet. På Andra AP-fonden finns ett pågående arbete för att utveckla hur vi utvärderar och följer upp riskkapitalfondernas hållbarhetsrapportering.

Bland riskkapitalfonderna har Andra AP-fonden bland annat investerat i Riverstone. Riverstone är bland de största riskkapitalförvaltarna inom förnyelsebar energi. De har gjort investeringar bland annat inom solenergi, vindkraft, geotermisk kraftproduktion. I deras portfölj finns bolaget Pattern Energy. Bolaget utvecklar och driver vindkraftsparker, huvudsakligen i Nordamerika. I USA är bolaget bland de största utvecklarna inom detta område. Läs mer om Pattern Energy på www.patternenergy.com Riverstone investerar även i den konventionella fossilbaserade sektorn.

Ett annat exempel är riskkapitalfonden TPG Star, som investerat i bolaget Elevance Renewable Science. Elevance har utvecklat en process för att producera förnyelsebara kemiska produkter, som har ett stort antal applikationsmöjligheter. Bolaget arbetar med en patenterad teknologi (baserad på nobelpriset i kemi 2005), som innebär att man utifrån växtmaterial producerar allt från smörjoljor, kemikalier för ytbehandling till kemikalier för användning i hudvårdsprodukter. Bolaget är det första att framgångsrikt etablera sig som ett förnyelsebart alternativ inom den kemiska industrin. Läs mer om Elevance Renewable Science på www.elevance.com

Gröna obligationer

Andra AP-fonden gjorde sin första investering i så kallade gröna obligationer 2008. Gröna obligationer syftar till att finansiera projekt som mildrar klimatförändringar eller hjälper länder att anpassa sig till effekterna av dem. Marknaden för gröna obligationer fortsätter att växa och det blir fler aktörer som ger ut denna typ av obligationer. För Andra AP-fonden passar investeringsformen bra, eftersom den stämmer med fondens syn på klimatförändringar, bidrar till diversifiering av portföljen och passar en långsiktig investerare.

Under förra året ökade Andra AP-fonden sina investeringar i gröna obligationer och hade den 30 juni 2014 obligationer för 1,9 miljarder kronor.

Kommersiella fastigheter

Många olika hållbarhetsaspekter är viktiga för fastighetssektorn. Energi är en central fråga, eftersom fastigheter ofta står för en stor andel av länders energianvändning. I Sverige är det 40 procent. För att bättre kunna följa och utvärdera hållbarhetsarbetet för Andra AP-fondens investeringar i fastigheter, gick fonden våren 2014 med i Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB).

GRESB är en organisation som genom en årlig enkät bedömer sju olika hållbarhetsaspekter hos fastighetsbolag och fastighetsfonder. Dessa är ledning, policy och rapportering, risker och möjligheter, uppföljning och miljöledningssystem, miljöindikatorer (energi, utsläpp av växthusgaser, vatten och avfall), byggnadscertifieringar samt intressentdialoger. I enkäten 2014 deltog över 600 bolag. Bolagen jämförs sedan med sina konkurrenter och delas in i fyra kategorier: Green starters, Green talk, Green walk och Green stars.

Våren 2014 uppmanade Andra AP-fonden både sina onoterade fastighetsbolag och sina svenska noterade fastighetsbolag att besvara GRESB-enkäten. Tre av de fem onoterade bolagen besvarade enkäten. Två av fjorton noterade bolag svarade. Som medlem

i GRESB har Andra AP-fonden tillgång till bolagens svar i ett web-baserat system, vilket ger möjlighet att jämföra de fastighetsbolag som fonden äger med olika jämförelsegrupper.

Tre bolag får beteckningen Green stars, vilket innebär att bolagen har policyer och ledningssystem på plats och att de arbetar aktivt med att implementera dessa och minska sin miljöpåverkan. Två bolag hamnar i kategorin Green starter, vilket innebär att bolagen behöver utveckla sitt arbete kring hållbarhet. Andra AP-fonden kommer under nästa år att följa upp GRESB-enkäten med respektive bolag.

Investeringar i skogsfastigheter

Andra AP-fonden har under 2013/2014 beslutat att utöka investeringarna i skog. Skog är ett tillgångsslag som både ger diversifiering och stabil, långsiktig avkastning. Fondens första investeringar i skog gjordes 2010 i Australia New Zealand Forest Fond, förvaldat av New Forests i Australien, och i Molpus Woodlands Fund II förvaldat av Molpus, som fokuserar på skogsfastigheter i USA. Av fondens totala kapital var 0,27 procent investerat i skogsbruksfastigheter vid halvårsskiftet 2014.

Andra AP-fonden har under det senaste året åtagit sig att investera i ytterligare två fonder med dessa förvaltare. Fokus är som tidigare på Australien, Nya Zeeland och USA. För att ytterligare diversifiera portföljen har fonden även beslutat att investera i Global Timber Resources, ett samägt bolag med TIAA-CREF och andra institutionella investerare. Detta bolag kommer att investera i Europa, Latinamerika och USA. Investeringar kommer att göras såväl i konventionella skogsfastigheter för traditionell massaved och sågtimmer som i biomassa.

Den dagliga förvaltningen av skogsfastigheterna i det samägda bolaget Global Timber Resources sköts av GreenWood Resources Capital Management, där TIAA-CREF är majoritetsägare. GreenWood grundades 1998 och arbetar mycket med att utveckla plantmaterial med inriktning mot snabbväxande träslag såsom poppel.

Andra AP-fonden har som krav att förvaltarna, när så är möjligt, certifierar skogsfastigheterna i enlighet med någon av de internationella hållbarhetscertifieringarna Forest Stewardship Council (FSC) eller Programme for Endorsement of Forest Certification (PEFC). Om fastigheten inte kan certifieras, till exempel omfattas inte trädplantager för biomassa av FSC eller PEFC, kommer den att förvaltas i enlighet med dessa organisationers principer för certifiering.

New Forests startade 2005 och är en kapitalförvaltare som är specialiserad på skogsbruk. De arbetar även med att hitta marknader för de ekosystemtjänster som skogen erbjuder. Sedan start

har hållbarhetsfrågor varit centrala i New Forests affärsidé. New Forest har en uttalad ambition att vara ledande inom hållbarhet, vilket innebär att de har policyer och ledningssystem för sitt hållbarhetsarbete samt att skogsfastigheterna är hållbarhetscertifierade av en oberoende part. De arbetar också med olika intressenter i frågor om miljö och social hållbarhet. New Forests hållbarhetsrapportering är tillgänglig på www.newforests.com.au

Andra AP-fonden har investerat i två av New Forests fonder som fokuserar på Australien och Nya Zeeland. Trädsorterna som dominerar är eukalyptus och tall.

Molpus har förvaltat investeringar i skogsfastigheter i USA sedan 1996 och har en lång tradition av hållbart skogsbruk. Även Molpus har policyer och ledningssystem för sitt hållbarhetsarbete. De använder Sustainable Forest Initiative (SFI), som är det amerikanska certifieringsprogrammet inom PEFC. Sedan 2011 har de en multisite-certifiering, som innebär att en oberoende part årligen reviderar cirka en tredjedel av fastigheterna och att nya fastigheter inkluderas allteftersom. Molpus kan även i vissa fall välja certifiering i enlighet med FSC. Revisionsrapporterna är tillgängliga på SFI:s hemsida www.sfiprogram.org

Molpus analyserar även om skogsfastigheterna kan vara aktuella för att vara med i så kallade "carbon projects". Om den förväntade återväxten är betydligt högre än avverkningsvolymerna, undersöks om värdet av de direkta skogsprodukterna relativt värdet skogen har som koldioxidsänka (att skogen på naturligt sätt sänker koldioxidhalten). Om "kol-krediterna" som skogen sedan genererar ska kunna säljas, behöver det finnas fungerande regelverk och marknad. I USA finns Climate Action Reserve (CAR), som är ett nationellt program som hanterar kolkrediter.

Skogsfastigheterna i Molpus fonder har en blandning av barr- och lövträd. Trädsorterna som dominerar är ek, lönn, poppel, gran och tall.

Jordbruksfastigheter

Hållbarhetsfrågor är centrala för Andra AP-fondens investeringar i jordbruk. Fondens strategi är att investera i storskaliga jordbruksfastigheter i länder med tydliga legala strukturer. Detta innebär att många geografiska regioner inte är aktuella att göra investeringar i. I dagsläget investerar Andra AP-fonden i Australien, Brasilien och USA.

Andra AP-fondens innehav i jordbruk

Att investera i jordbruksfastigheter är ett led i Andra AP-fondens arbete med att diversifiera den totala portföljen. Den 30 juni 2014 var 1,2 procent av fondens förvaltade kapital investerat i jordbruksfastigheter.

Andra AP-fonden har valt att investera i jordbruksfastigheter genom samägda bolag med andra investerare, en form som passar fondens långsiktiga syn på dessa investeringar. Fonden har investerat 100 miljoner dollar i Teays River och 450 miljoner dollar i TIAA-CREF Global Agriculture. Fonden har även åtagit sig att investera 750 miljoner dollar i TIAA-CREF Global Agriculture II. Detta bolag hade per den 30 juni 2014 inte gjort några investeringar.

Andra AP-fondens representant i styrelsen för TIAA-CREF Global Agriculture arbetar aktivt med att förbättra bolagets arbete vad gäller hållbarhet. Fondens representant är bland annat medlem av ESG-kommittén. Denna kommitté har fått i uppdrag av styrelsen att under det kommande året ta fram ett förslag på tredjepartrevisioner av jordbruken avseende implementeringen av jordbruksprinciperna.

TIAA-CREF Global Agriculture äger jordbruksfastigheter i Australien, Brasilien och USA medan Teays River enbart investerar i USA. Per den 30 juni 2014 hade dessa bolag investerat i fastigheter som omfattar totalt cirka 473 000 hektar. Andra AP-fondens andelar av dessa jordbruksfastigheter motsvarar en areal på ungefär 83 000 hektar. Av Andra AP-fondens totala portfölj

av jordbruksinvesteringar står USA för 50 procent, Brasilien för 29 procent och Australien för 21 procent. Som framgår av diagrammet är spannmål och oljeväxter de största grödorna.

Andra AP-fonden brukar inte någon mark. Marken arrenderas antingen ut till lokala jordbrukare/bolag eller sköts av de externa förvaltarna för de samägda bolagen. Då jordbruksmarken arrenderas ut, är det arrendatorn (jordbrukaren) som bestämmer vilken gröda som ska odlas samt ansvarar för produktion och försäljning av skörd. Om jordbruksfastigheten har permanenta odlingar, som till exempel fruktträd, sköts fastigheten av en operatör som den externa förvaltaren utser. Större delen av den areal som de samägda bolagen äger arrenderas ut. Huvuddelen av de investeringar som Teays River gjort sköts däremot direkt av de operativa bolagen.

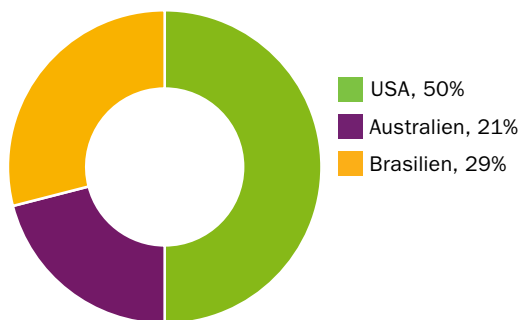
Jordbruksprinciperna integreras i PRI:s ramverk

Jordbruksprinciperna lanserades i september 2011 av Andra AP-fonden och ABP (Nederländerna), APG (Nederländerna), ATP (Danmark), BT Pension Scheme/Hermes EOS (Storbritannien), PGGM (Nederländerna) samt TIAA-CREF (USA). Syftet med principerna är dels att ge institutionella investerare ett ESG-ramverk för jordbruksinvesteringar, dels att öka öppenheten kring dessa investeringar. Ungefär 20 investerare har skrivit under jordbruksprinciperna. Ett grundkrav för att få skriva under dessa är att investerarna är anslutna till PRI.

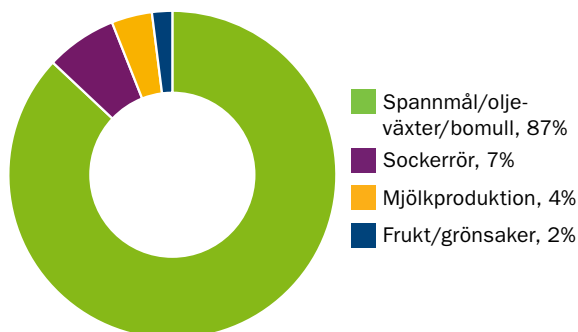
Jordbruksprinciperna administrerades fram till i september 2014 av en styrkommitté, bestående av representanter från de investerare som tog fram principerna. För att säkerställa fortlevnaden och stärka principerna har styrkommittén under det gångna året arbetat tillsammans med PRI-organisationen för att överföra dessa till PRI. Att jordbruksprinciperna nu inkluderas i PRI kommer också att underlätta för investerare att diskutera hur dessa ska förhålla sig till andra initiativ som olika råvaruinitiativ, IFC Performance Standards, FAO/CFS Principles for Responsible Agricultural Investments och FN:s Global Compact Food and Agriculture Business Principles.

Som en konsekvens av överföringen till PRI har jordbruksprinciperna utvecklats till "Vägledning för ansvarsfulla investeringar i jordbruksmark" (Guidance Responsible Investment in Farmland). PRI uppmuntrar alla signatärer som har investeringar i jordbruk att tillämpa vägledningen. Som en del av denna integration kommer rapporteringen kring implementeringen inte ske separat, utan inkluderas i PRI:s rapporteringsverktyg. För att underlätta insyn kommer PRI att sammanställa en separat jordbruksrapport ("Farmland Transparency Report"). Förhoppningen är att denna kommer att underlätta granskning och bedömning av hur enskilda investerare implementerar PRI:s vägledning för

Geografisk fördelning

Typ av grödor

Alla siffror är per den 30 juni 2014.

ansvarsfulla investeringar i jordbruksmark. PRI:s arbetsgrupp för investeringar i jordbruk ansvarar för att granska och revidera vägledningen.

Implementering av jordbruksprinciperna

Andra AP-fonden har en kontinuerlig dialog med förvaltarna och besöker även jordbruksfastigheter några gånger per år. För att få en samlad bild över hur förvaltarna arbetar med principerna ombeds de att en gång per år besvara en enkät med frågor kring implementeringen av jordbruksprinciperna. Nedan följer en sammanfattning av dessa svar. I år har fonden bitt förvaltarna att ange ett antal nyckelindikatorer.

Första principen handlar om att bidra till miljömässig hållbarhet genom att främja åtgärder som till exempel minskar risken för jorderosion och verkar för mer effektiv vattenhantering. Vattenfrågan är mycket central både miljömässigt och ekonomiskt.

En av förvaltarna betonar i år det arbete de har kring att säkerställa tillgång till vatten och arbetet de gör för att få en mer effektiv vattenhantering, till exempel byggnation av förvarings-tankar och mer effektiva bevattningsmetoder.

Ett krav i denna princip är att en miljöbedömning ska ske innan en förvaltare förvärvar en jordbruksfastighet. Dessa bedömningar genomförs av en extern part. Riskerna har bedömts som störst vid användning och lagring av bekämpnings- och gödningsmedel. För jordbruksfastigheter i USA betonar förvaltarna också vikten av att skydda våtmarker och följa den amerikanska vattenskyddslagstiftningen. Konsulten som gör bedömningen föreslår, om så behövs, även åtgärder för att minska risken för miljöpåverkan. Om fastigheten i denna bedömning ansetts ha medel till hög risk, genomför förvaltaren en uppföljning var sjätte månad för att försäkra sig om att åtgärdsarbetet sker enligt plan.

I Brasilien är flera av arrendatorerna anslutna till olika hållbarhetsinitiativ för olika grödor, som till exempel Bonsucro (sockerrör),

Nyckelindikatorer för jordbruksprinciperna, %

Princip 1 Bidra till miljömässig hållbarhet		
Miljöbedömning	Andel av jordbruken med en bedömning	94
Kemikaliehantering	Andel av jordbruken som har detaljerad information om bekämpningsmedel och konstgödsel	93
Jordkvalitet	Andel av jordbruken som har regelbundna tester för kvalitet, pH och näringsämnen	86
Hållbara jordbruksmetoder	Andel av jordbruken som använder sig av forskningsbaserade metoder som t.ex. Good Agricultural Practices (GAP)	100
Vatten (avser de jordbruk som använder konstbevattning)	Andel av dessa jordbruk som har detaljerade uppgifter om vattenanvändning	82
	Andel av dessa jordbruk som använder metoder för att spara på vatten	100
Energi- och bränsleanvändning	Andel av jordbruken som använder olika metoder för att minska på energi- och bränsleanvändning	100
Mark	Andel av jordbruken som enbart brukar mark som tidigare utvecklats för jordbruk	99
Princip 2 Respektera arbetstagar- och mänskliga rättigheter		
Arbetslagstiftning	Andel av arrendatorer/operatörer som följer statlig och nationell arbetslagstiftning	100
Hälsa och säkerhet	Andel av jordbruken som inspekterats det senaste året för att undersöka att hälso- och säkerhetsföreskrifter följs	100
Princip 3 Respektera existerande rättigheter till land och resurser		
Äganderätt och lokala landrättigheter	Andel av investeringarna där det finns formell lagfart och där det gjorts en undersökning för att verifiera ägandet bakåt i tiden	100
	Andel av jordbruken som arbetar i enlighet med de lagstiftningar som finns vad gäller urfolks rättigheter	100
Princip 4 Upprätthålla god affäretik och etisk standard		
Affäretik	Andel av medarbetarna i förvaltarnas investeringsorganisation som genomfört en årlig kurs i affäretik	83
Princip 5 Rapportering om aktiviteter och implementering		
	Se avsnitt nedan	

Round Table on Responsible Soy Association (soja) samt Better Cotton Initiative och Brazilian Responsible Cotton Program (bomull).

Andra principen handlar om att respektera arbetstagarrättigheter och mänskliga rättigheter. Precis som för miljöfrågor gör fondens förvaltare alltid en bedömning av risker och påverkan. Det ingår som en del av utvärderingsprocessen inför ett fastighetsköp. Områden som identifierats i dessa utvärderingar i Brasilien är bland annat säker arbetsmiljö och bostadsförhållandena. Revisioner genomförs på fastigheterna för att säkerställa att förhållandena är i enlighet med nationell lagstiftning och förvaltarens egna policyer. En annan risk är situationen för migrantarbetare och/eller säsongarbetare.

Tredje principen gäller användning av och ägar rättigheter till land och andra naturresurser. Dessa frågor är oftast särskilt viktiga i utvecklingsländer, där det inte alltid finns formella system för vem som har rätt att bruka marken och vem som äger marken. Av de länder där Andra AP-fonden har jordbruksinvesteringar (Australien, Brasilien och USA) är det enbart i Brasilien som det kan vara komplicerat att bestämma vem som är den rättmätige ägaren till en fastighet. Därför gör TIAA-CREF:s förvaltare i Brasilien en utförlig undersökning av vem som ägt fastighetens mark från dagens datum tillbaka till första gången marken såldes av regeringen. I denna undersökning används bland annat georeferenser (GPS-koordinater) och satellitbilder. Förvaltaren har även en dialog med representanter för det lokala samhället och markägare. Innan en fastighet förvärvas i Brasilien, har förvaltaren säkerställt att investeringen inte får någon negativ påverkan på den lokala omgivningen och att det inte finns några oklarheter vad gäller ägarförhållandena.

Sedan år 2000 är det ett krav i Brasilien att alla fastigheter som överläts har registrerats med GPS-koordinater.

Fjärde principen handlar om affärsetik. Förvaltare och operatörer ska respektera och implementera processer som innebär att alla former av korruption motverkas. Lagar ska följas även om de är svagt implementerade. För att motverka korruption har medarbetarna fått utbildning i dessa frågor. Förvaltarna kräver att deras medarbetare ska följa lagar och förordningar samt verka för god affärsetik. Merparten av förvaltarna och operatörerna i USA har genomgått utbildning i den amerikanska lagstiftningen kring korruption, Foreign Corrupt Practices Act.

För det gångna året har inga lagöverträdelse eller tvister rapporterats för jordbruksinvesteringarna i de samägda bolagen.

Femte principen gäller rapportering om aktiviteter i samband med implementeringen av jordbruksprinciperna. Denna princip är relevant för de förvaltare som har skrivit under principerna. Andra AP-fonden har valt att inkludera denna rapportering i fondens hållbarhets- och ägarstyrningsrapport. Det är nu tredje året som fonden rapporterar om sina aktiviteter för att implementera jordbruksprinciperna.

TIAA-CREF:s rapporter om hur de implementerat jordbruksprinciperna finns tillgängliga på deras hemsida www.tiaa-cref.org

Pågående arbete inom FAO

Andra AP-fonden har fortsatt att följa det pågående arbetet med att utveckla "Principer för ansvarsfulla investeringar i lantbruk" (Principles for responsible agricultural investment (rai) in the context of food security and nutrition). Principerna arbetas fram inom Kommittén för tryggad livsmedelsförsörjning (Committee on World Food Security, CFS). I CFS ingår förutom FAO:s (Food and Agricultural Organisation), IFAD:s (International Fund for Agricultural Development) och WFP:s (World Food Programme) medlemsstater även representanter för det civila samhället och den privata sektorn. Principerna utarbetas i en konsultativ process och kommer att antas av CFS hösten 2014.

Syftet med dessa principer är att de ska bidra till tryggad livsmedelsförsörjning och nutrition. Principerna är tänkta för alla som investerar i lantbruk eller påverkas av dessa investeringar. De ska vara frivilliga och icke-bindande samt tolkas och tillämpas i enlighet med nationell och internationell lagstiftning. Alla slags investeringar i förädlingskedjan och livsmedelssystemet ska omfattas.

Fonden har lämnat synpunkter på olika utkast på dessa principer till Landsbyggsdepartementet. Andra AP-fonden har också via den arbetsgrupp som bildats inom jordbruksprincipernas styrkommitté gett synpunkter på principerna.

Hållbara investeringar

Andra AP-fonden investerar drygt 10 miljarder kronor i tillgångar/förvaltare som har en affärsstrategi som främst bygger på hållbarhet.

Investerings med hållbara strategier

	Strategi	Tillgångsslag
Generation Im Global Equity Fund	Investerar i bolag utifrån ett hållbarhetsperspektiv	Aktiefonder
Generation Asia Fund	Investerar i bolag utifrån ett hållbarhetsperspektiv	Aktiefonder
Generation Climate solution	Investerar i bolag utifrån ett hållbarhetsperspektiv	Riskkapitalfonder
R/C Pattern Energy Feeder	Investerar i förnyelsebar energi	Riskkapitalfonder
Riverstone Renewable (två fonder)	Investerar i huvudsakligen i energiproduktion med förnyelsebara energikällor	Riskkapitalfonder
Khosla Venture (två fonder)	Investerar i innovationer som har en positiv påverkan på samhällsutvecklingen	Riskkapitalfonder
Khosla Venture Seed	Investerar i innovationer som har en positiv påverkan på samhällsutvecklingen	Riskkapitalfonder
African Development Bank	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
City Of Gothenburg	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Export-Import Bank Of Korea	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
European Investment Bank	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
International Bank For Recon & Develop	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Kommunalbanken As	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Nederlandse Financierings-Maatschappij Voor Ontwikkelingslanden Nv	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Nordic Investment Bank	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Nederlandse Waterschapsbank Nv	Gröna obligationer	Räntebärande tillgångar
Molpus Woodlands Fund	Skogsfastigheter	Fastigheter
New Forests Australia New Zealand Forest Fund	Skogsfastigheter	Fastigheter
New Forests Australia New Zealand Forest Fund II	Skogsfastigheter	Fastigheter
TIAA-CREF Global Timber	Skogsfastigheter	Fastigheter

Bolagsstyrning

Bolagsstämman är det främsta forumet för aktieägarna att utöva sitt inflytande. Att som aktieägare utnyttja sin rösträtt på stämman är en av de viktigaste möjligheterna att påverka ett bolag. Därför är Andra AP-fonden aktiv både på svenska och utländska stämmor.

En stor del av Andra AP-fondens kapital placeras i aktier i svenska och utländska bolag, och fonden blir därigenom en betydelsefull aktieägare. Fonden är dessutom opolitisk och oberoende, både vad gäller ägarsfärer och i sin särställning bland svenska myndigheter reglerat genom lag, vilket gör att fonden har möjlighet att agera som en engagerad och långsiktig ägare. Aktieägares engagemang och intresse för bolagens långsiktiga utveckling är en viktig förutsättning för bättre värdetillväxt. Som långsiktig ägare har Andra AP-fonden en viktig funktion att fylla på världens kapitalmarknader.

Fonden arbetar därför aktivt med frågor som syftar till en bra bolagsstyrning, en god etik och miljöhänsyn samt till att utveckla god sed i kapitalförvaltningsfrågor. Andra AP-fondens aktiviteter gentemot noterade bolag omfattar både ett aktivt deltagande inför och på svenska och utländska bolagsstämmor samt en dialog med styrelser och ledningar i fondens portföljbolag.

” Som långsiktig ägare har Andra AP-fonden en viktig funktion att fylla på världens kapitalmarknader.

I Sverige arbetar Andra AP-fonden i första hand med bolag där fonden hör till de största ägarna och i bolag där fonden har mest kapital investerat. I bolag utanför Sverige arbetar fonden främst med etik- och miljöfrågor genom Etikrådet. Arbetet med övriga ägarfrågor i utländska bolag sker i utvalda samarbeten i de för fonden mest angelägna frågorna.

Andra AP-fonden verkar dessutom för god bolagsstyrning genom att samarbeta med andra ägare i frågor av principiell karaktär samt genom att aktivt medverka till utveckling av policyer, regelverk och standarder.

Bolagsstyrning i svenska bolag

Svenska bolagsstämmor

Fonden har innehav i cirka 250 svenska bolag. Av praktiska skäl har fonden bedömt att det inte är möjligt att närvara och rösta på samtliga stämmor i den svenska aktieportföljen. Urvalet av bolag, där fonden närvarar vid stämman, sker utifrån ett antal kriterier:

- Bolag som är bland fondens 20 största innehav.
- Bolag där fondens röstandel är över en procent.
- Bolag där fonden är bland de tio största ägarna.
- Bolag med kontroversiella frågor på dagordningen.

Sammantaget röstade Andra AP-fonden under 2013/2014 på 52 bolagsstämmor i svenska börsbolag. Andra AP-fonden och andra institutionella ägare har under många år haft en bra och konstruktiv dialog med de svenska börsbolagen, bland annat angående många av de frågor som behandlas på bolagsstämmorna.

Andra AP-fonden röstade dock emot ansvarsfrihet för tidigare VD:n i TeliaSonera, Lars Nyberg. Detta gjordes mot bakgrund av att revisorerna i sin revisionsberättelse hade uttalat att de varken till- eller avstyrker ansvarsfrihet. Grunden för detta var att de inte kunnat inhämta ”tillräckliga och ändamålsenliga” revisionsbevis, eftersom granskningen av transaktionerna i Eurasia fortfarande pågick. Eftersom fonden då ansåg att det inte fanns tillräcklig information, beslutade fonden att rösta mot ansvarsfrihet.

Under året röstade fonden emot valberedningens förslag till höjda arvoden i AB Volvo och i SCA, eftersom fonden ansåg att arvodeshöjningarna till styrelseledamöterna var omotiverat stora. I SCA föreslog valberedningen en höjning med hela 27 procent, vilket inte motiverades överhuvudtaget i kallelsen. Ett liknande förslag till arvodeshöjningar gjorde även valberedningen i AB Volvo. Tillsammans med flera andra svenska institutionella investerare lade fonden fram förslaget om att styrelsearvodena istället skulle höjas med fem procent, vilket stöddes av drygt 30 procent av rösterna på stämmorna.

Frågor i fokus

Under perioden hade Andra AP-fonden ett fortsatt fokus på ersättningsfrågor och ett flertal dialoger med styrelser angående utformningen av incitamentsprogram i syfte att uppnå förbättringar.

Fonden har under flera år betonat vikten av en ökad andel kvinnor i börsbolagens styrelser, vilket beaktas när fonden medverkar i nomineringsarbeten. Fonden menar vidare att valberedningarna bör lägga fast en konkret plan för arbetet med att uppnå en god styrelsesammansättning bland annat avseende kön, ålder, bakgrund, erfarenhet och kompetens.

Under årets stämmosäsong har fonden också fokuserat särskilt på mångfald och framförallt andelen kvinnor i styrelser. Fonden har både ställt frågor till bolagens valberedningar inför stämmorna och gjort uttalande på stämmor. Bland annat har fonden betonat att det i Svensk Kod för bolagsstyrning står att valberedningen ska motivera hur jämn könsfördelning över tid ska uppnås, men att detta många gånger saknas i bolagen.

Läs om Andra AP-fondens årliga Kvinnoindex på www.ap2.se

Valberedningar

Andra AP-fonden ser positivt på att vara representerad i valberedningar i bolag, eftersom detta innebär en viktig möjlighet att utöva ägarinflytande. Fonden har som policy att tacka ja till alla förfrågningar om valberedningsuppdrag. Fondens ägargrupp fattar beslut om vem som ska representera fonden, baserat på vem som är bäst lämpad för uppdraget. Eftersom valberedningarna oftast består av de tre till fem största ägarna i ett bolag, varierar fondens valberedningsuppdrag beroende på fondens ägarandelar i bolagen.

Inför bolagsstämmosäsongen 2014 var Andra AP-fonden representerad i valberedningen för Opus Group och Ratos, som ordförande, samt i Semcon, Kungsleden och Flexenclosure.

Valberedningar där Andra AP-fonden deltog under perioden 2013/2014

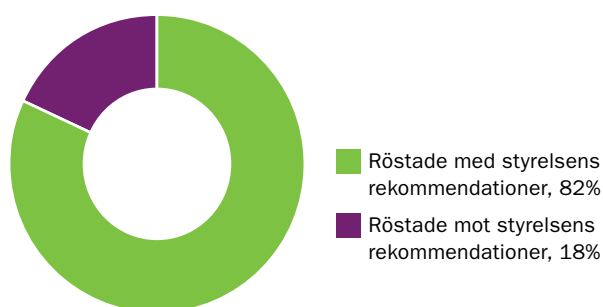
Bolag	Andel kvinnor i styrelsen %	Antal nyvalda kvinnor	Total förändring jmf med föregående år
Ratos	28	1	0
Opus Group	20	0	0
Semcon	40	0	0
Kungsleden	57	2	2
Flexenclosure	16	0	0

Bolagsstyrning i utländska bolag

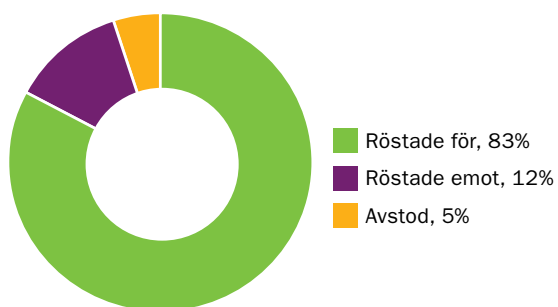
Utländska stämmor

För att förbättra bolagsstyrningen i de utländska innehaven har fonden, tillsammans med Första, Tredje och Fjärde AP-fonden, sedan 2008 en gemensam elektronisk röstningsplattform baserad på fondernas ägarpolicyer. De flesta frågorna hanteras automatiskt via röstningsplattformen men vissa frågor, till exempel ersättningsfrågor, skickas till fonderna för en manuell bedömning. Varje fond tar själva beslut om hur de ska rösta.

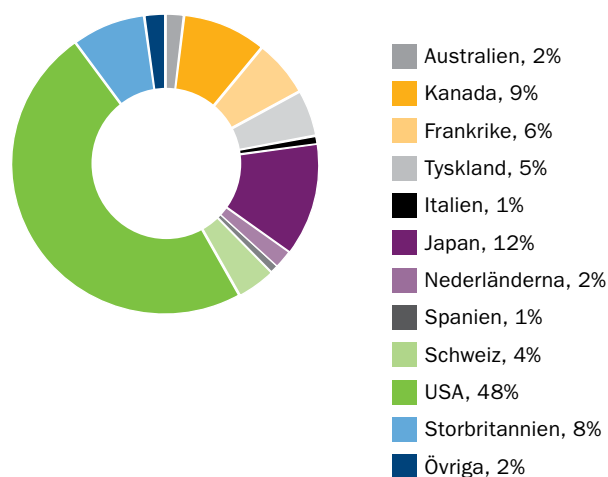
Röstning i utländska bolag 2014

Röstning agendapunkter 2014

Röstning per marknad 2014

Styrelse- respektive aktieägarförslag som Andra AP-fonden röstade på 2014 i utländska bolag, antal

Område	Styrelseförslag	Aktieägarförslag
Revisorer, finansiell rapportering, formalia etc.	786	0
Styrelse	4 002	14
Ersättningsfrågor	604	49
Kapitalstruktur	339	6
Koncernstruktur, avtal, förvärv etc.	65	1
Aktieägares rättigheter/governance	53	187
Hållbarhet	1	55
Övrigt	0	20
Totalt	5 850	332

Röstning på utländska bolagsstämmor 1 juli 2013 – 30 juni 2014

	Antal
Antal stämmor	483
Agendapunkter	7 021
Röstade mot styrelsens rekommendation	1 264

På utländska marknader röstar fonden främst i bolag i följande elva länder: Australien, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tyskland och USA. Det är främst det globala aktieindexet MSCI som utgör urvalskriteriet för vilka bolag fonden röstar i. Det finns också andra kriterier, som till exempel att fonden har en dialog med bolaget i någon fråga och/eller att fonden lagt ett aktieägarförslag till stämman.

Andra AP-fonden röstade under 2013/2014 på 483 utländska bolagsstämmor. Fonden använder en extern part för det praktiska röstningsförfarandet och röstar skriftligt (proxyröstning) med hjälp av den elektroniska röstningsplattformen.

” Andra AP-fonden röstade under 2013/2014 på 483 utländska bolagsstämmor.

Brev till utländska bolag

I syfte att ytterligare förbättra kommunikationen med fondens utländska portföljbolag har Andra AP-fonden under 2013/2014 skrivit brev till cirka 50 bolag och förklarat hur fonden ser på engagerat ägande och vikten av att utöva rösträtten. Fonden

har i dessa brev också förklarat bakgrunden till varför den inte stött styrelsernas rekommendationer på vissa punkter. Dessa brev har i ett flertal fall resulterat i ytterligare kontakter med bolagen via brev, men också i telefonmöten.

Läs mer om hur Andra AP-fonden röstat i olika bolag på www.ap2.se/sv/ap2-som-agare/agarrapporter/

Aktieägarförslag på Motorola Solutions stämma

Via AP-fondernas gemensamma Etikråd har fonden i flera år haft en dialog med Motorola Solutions Inc., eftersom de levererar ett skräddarsytt övervakningssystem till bosättningar på Västbanken. De bosättningar som ligger på ockuperad palestinsk mark strider mot internationell humanitär rätt.

Etikrådet vill att bolaget upphör att leverera och underhålla övervakningssystem med tillhörande tjänster till bosättningar som ligger på ockuperad mark. Rådet vill även att bolaget antar en bolagspolicy som klargör att de inte kommer att överträda internationell humanitär rätt.

För att sätta ytterligare press på bolaget lade Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden, tillsammans med amerikanska investerare, fram ett aktieägarförslag (resolution) på Motorola Solutions årsstämma angående att bolaget skulle se över och förbättra sin policy gällande mänskliga rättigheter. Förslaget stöddes av 6,3 procent av aktierna på stämman.

Dialog som
främsta verktyg

Som engagerad kapitalägare och kapitalförvaltare är dialog ett viktigt verktyg både i relation till företag och till samhället i övrigt. Andra AP-fonden har regelbundna dialoger med sina förvaltare samt svenska och utländska bolag i frågor som rör miljö, etik och bolagsstyrning.

Samverkan med andra investerare är viktigt för att nå framgång i dialoger med bolag, men också för att främja en utveckling mot ansvarsfulla investeringar. Andra AP-fonden samarbetar med både svenska och utländska institutionella investerare.

Etikrådet

Dialoger med utländska bolag samordnas genom AP-fondernas gemensamma Etikråd. Etikrådet är ett samarbete mellan Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden, vilket startade 2007. De bolag som Etikrådet för en dialog med identifieras framförallt i den genomlysning som görs två gånger per år av fondens samtliga aktieinnehav för att undersöka om något bolag kränker någon internationell konvention. Denna genomlysning görs av en extern konsult. Arbetet utgår från principerna om engagemang, agerande och förändring med målet att göra skillnad. Etikrådet identifierar bolag som kan kopplas till kränkningar av en konvention och arbetar med att påverka bolagen att ta itu med konstaterade kränkningar samt att implementera förebyggande system och åtgärder för att förhindra framtida kränkningar. I syfte att påverka bolagen är dialog ett viktigt verktyg för Etikrådet.

Om bolag som fonden investerat i kan kopplas till kränkningar av en konvention, är den grundläggande utgångspunkten att fonden ska använda sitt ägarskap för att få kränkningarna att upphöra, verka för att förebyggande system implementeras och att åtgärder vidtas för att förhindra framtida kränkningar. Genom att vara engagerad och använda ägandet för att agera mot kränkningar av konventioner och ställa krav på förändring kan fonden göra skillnad. Endast om detta inte kan åstadkommas, övervägs en avyttring av fondens innehav i bolaget.

Under 2013 förde Etikrådet förebyggande och reaktiva ägardialoger med 133 bolag spridda över världen. Etikrådets externa konsult förde också för Etikrådet och andra kunders räkning dialog med ytterligare drygt 100 bolag.

Läs mer på www.etikradetapfonderna.se

Samarbete med andra investerare

Förutom samarbetet mellan AP-fonderna i Etikrådet har Andra AP-fonden samarbeten med andra svenska och utländska investerare. Under året har fonden också haft erfarenhetsutbyte kring integrering av miljö, etik och bolagsstyrning inom kapitalförvaltningen med Generation Investment Management och Investec.

Andra AP-fonden är även medlem i samt stödjer olika svenska och internationella initiativ inom miljö, etik och bolagsstyrning.

Fonden samarbetar med andra investerare för att påverka ny lagstiftning, främst inom bolagsstyrning. Dessa samarbeten blir allt viktigare för att kunna påverka och åstadkomma förändringar, och därmed långsiktigt förbättra aktieägarvärdet.

På grund av ett ökat fokus på tillväxtmarknader är Andra AP-fonden medlem i ACGA (Asian Corporate Governance Association). ACGA är en oberoende, ideell medlemsorganisation som arbetar med investerare, företag och tillsynsmyndigheter för att genomföra effektiv bolagsstyrning i Asien. ACGA grundades 1999 i en övertygelse om att bolagsstyrning är grundläggande för en långsiktig utveckling av asiatiska ekonomier och kapitalmarknader.

Samarbete kring klimatfrågan

Genom medlemskapet i IIGCC (Institutional Investors Group on Climate Change) samarbetar fonden med andra europeiska investerare kring klimatfrågor. Målet är att föra fram investerarnas röst i klimatfrågan samt engagera företag, myndigheter och andra investerare för att uppmärksamma långsiktiga risker och möjligheter som uppstår i och med klimatförändringar. Klimatfrågan är viktig för Andra AP-fonden som långsiktig investerare. Det råder i dagsläget stor osäkerhet kring framtida regleringar och ramverk för att minska utsläppen av växthusgaser och stimulera alternativa energikällor. Detta försvårar för företagen att göra lönsamma investeringar samt för investerarna att beräkna risker och avkastning. IIGCC är en effektiv plattform för att föra fram investerarnas önskemål på klimatområdet. Det är också ett bra sätt för fonden att få den senaste informationen om olika klimatrelaterade investeringar. Läs mer på www.iigcc.org

Läs mer om Andra AP-fondens medlemskap och initiativ på www.ap2.se/sv/ap2-som-agare/Medlemskap-och-initiativ/

Hållbarhetsrapportering

Kräver information om utsläpp

Andra AP-fonden är också medlem i CDP (Carbon Disclosure Project). CDP är ett initiativ, där ett hundratal stora kapitalförvaltare ställer krav på att världens största noterade bolag ska rapportera om sina utsläpp av växthusgaser och andra uppgifter relaterade till hur de hanterar klimatutmaningen. CDP syftar till att effektivisera datainsamlingsprocessen genom att ett stort antal investerare kollektivt skriver under en gemensam förfrågan om data och rapportering om utsläpp av växthusgaser. Läs mer på www.cdp.net

Transparens inom oljeindustrin

EITI (Extractive Industries Transparency Initiative) är ett initiativ inom utvinningsindustrierna, framför allt oljebolag. Behovet av transparent rapportering och styrning är särskilt stort i länder med rika naturresurser men svaga regeringar. Tydligare rapportering från både bolagen om vad de betalar och ländernas regeringar om inkomsterna från olje-, gas- och gruvindustrierna ökar öppenheten i samhället, och bidrar till bättre villkor för ekonomisk styrning. Tillsammans med andra internationella investerare ger fonden sitt stöd till EITI, vilket signalerar till länder och bolag med utvinningsverksamhet att aktieägare sätter värde på tydlig och öppen redovisning.

Läs mer på www.eiti.org

Rapportering från externa förvaltare

I Andra AP-fondens årliga uppföljning av externa förvaltare ingår sedan några år frågor om hållbarhet. Då nya förvaltare ska upphandlas ställs även frågor om hållbarhet. Fonden har tillsammans med riskkapitalbranschen i elva länder varit med och tagit fram ett ramverk, som investerare kan använda sig av i sina krav på rapportering. Andra AP-fonden har inkluderat dessa frågor i sina utvärderingar av riskkapitalfonder.

Andra AP-fondens rapportering

Fonden anser att det är viktigt att rapportera om sin verksamhet och hållbarhetsarbete på ett öppet och begripligt sätt. Förutom

fondens hållbarhets- och ägarstyrningsrapport finns information i fondens årsredovisning och på hemsidan.

Mer detaljerad information om Etikrådets arbete finns i dess årsrapport. Mer information om hur fonden arbetar med PRI:s principer finns i den årliga enkät som PRI genomför. Andra AP-fondens svar finns tillgängligt på fondens och PRI:s hemsidor.

Uteslutna bolag

Om Andra AP-fonden har skäl att misstänka att något av de bolag som Andra AP-fonden investerat i, allvarligt och systematiskt, agerar i strid med en internationell konvention som Sverige tillträtt eller har uttalat avsikt att tillträda, ska sakförhållandena utredas. Detta innefattar en dialog med det aktuella bolaget. Om misstankarna bekräftas, ska bolaget uppmanas att lämna en förklaring och ta fram en åtgärdsplan. Fonden ska i sin bedömning av ärendet ta hänsyn till händelsens art och de eventuella åtgärder som vidtagits (eller som ska vidtas) för att säkerställa att händelsen inte upprepas. Om kontakterna med bolaget inte ger ett tillfredsställande resultat, ska Andra AP-fonden efter en helhetsbedömning ta ställning till om bolaget ska uteslutas. Andra AP-fonden kan även besluta om uteslutning om den anser att omständigheterna är av så allvarlig art att uteslutning är påkallat, trots att kränkning av konvention inte föreligger eller kan påvisas.

Andra AP-fonden har beslutat att utesluta tolv bolag som bryter mot internationella konventioner och där dialogen med bolagen inte lett till förbättringar.

Uteslutna bolag

Bolag	Uteslutna år	Land	Typ av kränkning
Alliant Techsystems Inc.	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Elbit Systems Ltd	2010	Israel	Kan kopplas till kränkning av internationell humanitär rätt i strid med fjärde Genève-konventionen
GenCorp Inc.	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Freeport McMoran Copper & Gold Inc.	2013	USA	Kan kopplas till kränkning av FN:s konvention om biologisk mångfald
General Dynamics Corp.	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Hanwha Corp.	2008	Sydorea	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
L-3 Communications Hlds	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Incitec Pivot Ltd	2013	Australien	Kan kopplas till kränkning av FN:s konvention för medborgerliga och politiska rättigheter samt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
LockheedMartin Corp.	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Poongsan Corp.	2008	Sydorea	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Raytheon Company	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Potash Corp.	2013	Kanada	Kan kopplas till kränkning av FN:s konvention för medborgerliga och politiska rättigheter samt FN-konventionen för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
Singapore Technologies Engineering	2001	Singapore	Kan kopplas till kränkning av Ottawa-konventionen mot antipersonella minor
Textron Inc.	2008	USA	Kan kopplas till kränkning av konventionen mot klusterbomber
Walmart	2006	USA	Kan kopplas till kränkning av mänskliga rättigheter

Utblick i vår omvärld

Pris till uppsats inom finans och hållbarhet

För andra året i rad delades Andra AP-fondens pris inom finans och hållbarhet ut för en uppsats skriven av studenter på Handelshögskolan i Göteborg. I år var det Anna Mattsson och Lina Sandström som tilldelades 20 000 kronor för sin uppsats "Comparison between the Performance of Ethical and Conventional US Funds – Do different ethical characteristics matter?".

Studenterna undersöker i sin studie om det fanns skillnader i förvaltning och resultat mellan etiska och konventionella amerikanska aktiefonder under tidsperioden januari 2004 – januari 2014. Den etiska huvudgruppen delades in i undergrupper, såsom ESG (Environmental, Social and corporate Governance), miljövänliga, ansvarsfulla religiösa och socialt ansvarsfulla fonder. Inga statistiskt signifikanta skillnader identifierades mellan de två huvudgrupperna, men vid analysen av de etiska undergrupperna presterade de miljövänliga och ESG-fonderna lägre, medan de ansvarsfulla religiösa fonderna gav en överavkastning jämfört med konventionella fonder. Resultatet tyder på att etiska fonder inte bör behandlas som en homogen grupp vid forskning inom detta område, utan brytas ner i undergrupper.

Urval

För att en uppsats ska bli aktuell för priset ska den kombinera modeller/teorier inom finansiell ekonomi, kapitalförvaltning och företagsvärdering med hållbarhet generellt eller någon specifik aspekt (till exempel klimat eller företagets samhällsansvar). En jury på Handelshögskolan bedömer den akademiska kvaliteten på uppsatserna och nominerar sedan ett antal till en kommitté på fonden som utser det vinnande bidraget.

Årets vinnare

Årets uppsats är välstrukturerad, har hög kvalitet och författarna använder sig av teorier och ekonomiska modeller för att granska sin frågeställning. Delar av motiveringen till 2014 års upp-

sats lyder: "Anna och Lina har i sin uppsats gjort ett gediget arbete. De har visat att det är viktigt att inte betrakta etiska/ansvarsfulla fonder som en homogen grupp och att miljömässiga, sociala och/eller religiösa kriterier i fonders förvaltning kan både ha en negativ och positiv inverkan på avkastning."

– Eftersom vi på Andra AP-fonden arbetar aktivt med att integrera hållbarhet i våra analyser och investeringsprocesser och ser vikten av att jobba aktivt inom detta område, vill vi med priset inspirera studenter vid Handelshögskolan i Göteborg att skriva uppsatser så att medvetenheten tidigt väcks om hur man kan arbeta med hållbarhet och finans i kombination, säger Eva Halvarsson, Andra AP-fondens VD.

Andra AP-fondens pris instiftades 2011 i syfte att få fler studenter vid Handelshögskolan i Göteborg att skriva uppsatser inom finans och hållbarhet. Uppsatserna ska kombinera modeller/teorier inom finansiell ekonomi, kapitalförvaltning och företagsvärdering (till exempel asset pricing, portföljvalsteori, corporate finance, efficient market hypothesis) med hållbarhet generellt eller någon specifik aspekt (till exempel prissättning av externa effekter, klimat, företagets samhällsansvar, företagsstyrning). Priset ska tilldelas till den eller de personer som i sin kandidat-, magister- eller masteruppsats på ett förtjänstfullt sätt skrivit om finans och hållbarhet. Prissumman är på 20 000 kronor.

Valberedningens ansvar att kommunicera

Den svenska modellen med valberedningar samt dess roll och ställning är på många sätt unik. Redan det faktum att det är en grupp av aktieägare, utsedda av en bolagsstämma, som bland annat föreslår vilka som ska väljas till styrelseledamöter är i ett internationellt perspektiv ovanligt, och ger aktieägarna en stark ställning. Men kommunikationen mellan valberedningen och övriga aktieägare bör förbättras bland annat genom att förslagen bör motiveras mer utförligt.

Att valberedningarnas ledamöter får ta del av utvärderingen av styrelsens arbete, och dessutom ofta får möjlighet att diskutera denna med styrelseledamöterna, är ur ägarstyrningsperspektiv ett arbetssätt som är unikt och bör vårdas. Samtidigt stärker detta naturligtvis förutsättningarna för att styrelsens sammansättning ska bli lyckad. Det ansvar som vilar på valberedningen är därför betydande, och ett ansvar som förpliktigar.

Till valberedningens förslag beträffande val av styrelse ska ett motiverat yttrande lämnas. Valberedningen ska vidare enligt den svenska bolagskoden, på bolagsstämma där val av revisor eller styrelseledamot äger rum, bland annat lämna en redogörelse för hur dess arbete har bedrivits samt presentera och motivera sina förslag.

Bättre kommunikation

Det är Andra AP-fondens erfarenhet att kommunikationen mellan valberedningar och övriga aktieägare inte alltid har varit optimal. Möjligheten för aktieägare att lämna förslag, eller ställa frågor till valberedningen innan den har färdigställt sina förslag, utnyttjas relativt sällan.

De aktieägare som ofta deltar i valberedningsarbetet får en mycket god förståelse för de frågor som ska avgöras på stämman. För det stora flertalet aktieägare är det naturligen inte så. Bland dessa finns det ändå många aktieägare som är engagerade, ansvarstagande och som självständigt försöker fatta beslut i stämmofrågorna. Tack vare den svenska valberedningsmodellen har möjligheterna för aktieägarna att agera ansvars-

fullt ökat väsentligt. Detta förutsätter dock att kommunikationen från och till valberedningen fungerar. Ansvaret för detta vilar i första hand på valberedningen, som har en skyldighet att kommunicera med övriga aktieägare, åtminstone genom det motiverade yttrande som ska ges.

Valberedningens yttrande

Det motiverade yttrande som valberedningen ska avge är en central del i kommunikationen mellan valberedningen och aktieägarna. Trots det är det inte ovanligt att dessa är rutinemässigt utformade och tämligen intetsägande.

Valberedningens motiverade yttrande bör vara utformat på ett utförligt och bolagsspecifikt sätt. Aktieägarna bör utifrån yttrandet kunna göra sina egna bedömningar inför bolagsstämman. Det är långt ifrån alltid som yttrandena ser ut på detta sätt. Vid flera tillfällen har fonden noterat att det skriftliga yttrandet är betydligt magrare än den information som sedan lämnas på stämman av valberedningen. Här finns en tydlig förbättringspotential. Fonden vill därför uppmana alla valberedningar att inför de kommande stämmorna lägga lite extra kraft på att formulera motiveringarna till de förslag som läggs fram. Detta skulle bidra till att fler aktieägare kan fatta sakligt underbyggda beslut på stämman. Dessutom skulle det bidra till att ytterligare stärka valberedningens ställning i svensk bolagsstyrning.

”Våga välja rätt styrelser”

Andra AP-fondens Kvinnoindex för 2014 visar att andelen kvinnor i börsbolagens styrelser under det senaste året ökade med två procent till 24,7 procent. Det är den största ökningen sedan Andra AP-fonden inledde sina mätningar 2002. Även om utvecklingen går åt rätt håll, finns det mycket kvar att göra för att ta tillvara på den mångfald och kompetens som företagen annars går miste om.

Andra AP-fonden har intervjuat två experter på området, Monica Lagercrantz och Therese Reinfeldt på Lagercrantz Reinfeldt AB, som erbjuder styrelseutvärderingar och styrelse- och VD-rekryteringar till större bolag och organisationer. Här delar de med sig av sina erfarenheter och råd vid rekryteringar till styrelser. Det rör sig om slutsatser som inte bara leder till ökad mångfald. De bidrar framförallt till bättre styrelser.

Börja arbeta i rätt ände

– I grunden handlar det om att ha rätt inställning, och modet att helt enkelt våga välja rätt styrelse. För att lyckas med det bör man börja rekryteringsarbetet i rätt ände, med att faktabaserat utvärdera styrelsens arbete, värdeskapande och sammansättning, och ringa in kompetensbehovet utifrån bolagets utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt, säger Therese Reinfeldt.

– Det borde vara självklart att göra en faktabaserad och strukturerad styrelseutvärdering med extern part som avstamp till en rekrytering, eftersom det skapar ökad kontroll som i sin tur leder till ökad träffsäkerhet i styrelserekryteringarna. Detta gynnar mångfald, säger Monica Lagercrantz.

Det är en utveckling som enligt all logik är bra för företagen och därmed även för ägarna. Det är därför lätt att fråga sig varför fler inte valt samma väg.

– Vi är övertygade om att fler ägare kommer att följa i samma spår i takt med att fler ägare lyfter dessa frågor. Ytterst kommer det att leda till ökad kvalitet i rekryteringsarbetet och fler kvinnor i styrelser och ledningar. Det blir en naturlig konsekvens, konstaterar Monica Lagercrantz.

Bildar en ledstång i processen

Därefter bör utvärderingen fungera som ledstång i den resterande rekryteringsprocessen, exempelvis vid framtagande av kravprofilen för posten som ska tillsättas. Annars är det lätt hänt att man hemfaller i gamla mönster.

– I brist på tydliga kriterier är det naturligt att man söker sig till de redan kända namnen i det egna nätverket, eftersom det känns tryggast. Då är det inte längre bara en risk att företagen går miste om kompetenta kandidater, då har det blivit ett faktum, säger Therese Reinfeldt.

– Börja i tid! En mycket vanlig anledning till att ägare och valberedningar – hur god intentionen än är från början – i slutändan använder sina egna nätverk är att arbetet påbörjas för sent på säsongen, både vad gäller styrelseutvärdering och rekryteringsprocessen i sig, säger Monica Lagercrantz.

Fakta är bättre än myter

Det är även viktigt att se förbi myter som riskerar att begränsa urvalet.

– En sådan är att kvinnor ofta tackar nej till styrelseuppdrag och ledande befattningar. En annan är att de saknar rätt kompetens. Vår erfarenhet, utifrån fler än 300 styrelserekryteringar där en stor del är kvinnliga ledamöter och ordförande, är att dessa påståenden saknar saklig grund, säger Monica Lagercrantz.

Många hävdar fortfarande att en ledamot eller ordförande som saknar VD-erfarenhet inte tillför lika mycket som en före detta VD. Detta stämmer inte enligt Therese Reinfeldt.

– Faktum är att våra styrelseutvärderingar ibland pekar på det motsatta förhållandet. De mindre erfarna får högre betyg än kandidater med längre erfarenhet. Det beror bland annat på större engagemang, viljan att visa framfötterna i styrelserummet och färsk operativ kompetens. Detta är något fler valberedningar bör veta och ta till sig.

Therese Reinfeldt

Monica Lagercrantz

Fem steg till rätt styrelse

1. **Börja i tid** – Tidpress kan sätta stopp för de bästa intentioner.
2. **Genomför styrelseutvärdering** – Identifiera kompetensbehovet sett utifrån företagets strategiska behov.
3. **Bygg kravprofilen utifrån utvärderingen** – Var konsekvent – håll fast vid fakta och slutsatser från utvärderingen.
4. **Utöka urvalet av kandidater** – Våga sök kandidater utanför de egna nätverken. Ni kommer att hitta fler än ni anar.
5. **Se förbi myterna** – Det är inte sant att kvinnor saknar intresse för styrelsearbete och att man måste ha varit VD för att lyckas.

” ...ringa in kompetensbehovet utifrån bolagets utmaningar och möjligheter på kort och lång sikt.

Mod och engagemang bakom hållbar kursändring

Hållbarhet är en förutsättning för tillväxt och lönsamhet. Det hävdar 2014 års mottagare av Göteborgspriset för hållbar utveckling, Paul Polman. 2009 tillträdde han posten som VD för det globala konsumentvaruföretaget Unilever. I samma stund lades kursen om mot ökad hållbarhet i verksamheten. De goda resultaten lät inte vänta på sig.

– Det har gått snabbare att etablera planen, och vi har fått se bättre resultat än vad jag tror att många förväntat sig. Förhoppningsvis skapar det ett intresse så att fler styrelser och VD:ar väljer att göra hållbarhet till en central del av verksamheten, säger Paul Polman.

En viktig komponent i företagets ändrade inriktning var lanseringen av Unilevers Sustainable Living Plan.

– Den utgör kärnan i vår affärsmodell, konstaterar Paul Polman.

Hans lika enkla som logiska utgångspunkt är att det är svårt att bedriva en sund verksamhet i ett ohälsosamt samhälle. Därför ligger det i företagets egna intressen att bidra till en positiv utveckling, vilket Unilever följaktligen har tagit fasta på. Målet med Unilevers Sustainable Living Plan är att till år 2020 halvera företagets miljömässiga fotavtryck och öka dess positiva påverkan på såväl global hälsa som arbets- och levnadsvillkor, samtidigt som företaget ska växa.

Lång lista med förbättringar

Unilever har redan kommit en bra bit på väg. Koldioxidutsläppen från produktionen minskade med 32 procent under perioden 2008–2013, räknat per producerat ton. Under samma period sjönk vattenförbrukningen med 29 procent och mängden avyttarat avfall minskade med 66 procent. Av Unilevers årsredovisning för 2013 framgår även att arbets säkerheten ökar, liksom andelen kvinnor i ledande positioner och engagemanget bland cheferna. Listan kan göras lång.

Försäljning och lönsamhet ökar

Samtidigt har den ekonomiska utvecklingen varit positiv. Under femårsperioden 2009–2013 ökade omsättningen med närmare 10 miljarder euro och rörelsemarginalen gick från 12,5 till 14,1 procent, vilket är en ny toppnivå. Dessutom har bolaget visat

Michael Treschow, styrelseordförande Unilever

Paul Polman, VD Unilever

18,7 miljarder euro i fritt kassaflöde och stegvis ökat utdelningen till ägarna, som fått se en ackumulerad totalavkastning på 98 procent under femårsperioden.

– Vi visar alltså att hållbarhet och lönsam tillväxt fungerar utmärkt tillsammans, till skillnad från vad många säger. Det viktiga är snarare att välja vilken typ av tillväxt man vill ha, säger Michael Treschow, som är ordförande i Unilevers styrelse.

” Målet med Unilevers Sustainable Living Plan är att till år 2020 halvera företagets miljömässiga fotavtryck.

Skeptiker välkomnades

När Paul Polman lanserade sina planer var det till en början många som var skeptiska, både inom och utanför företaget. Han tycker inte att det är konstigt.

– Historien kantas av företag och VD:ar som struntat i att ta ansvar. Då är det naturligt att man ställer sig tveksam till hur just vi ska kunna öka lönsamheten och samtidigt bidra till ett bättre samhälle. Den typen av frågor välkomnar jag. Det är svårare att hantera cyniker som egentligen inte är intresserade av några lösningar, säger Paul Polman.

Samarbete en viktig komponent

Samarbete är en viktig komponent för att Unilever ska lyckas med sin Sustainable Living Plan. Detta märks inte minst bland insatserna för att skapa förbättrad hälsa i samhället. Vid utgången av 2013 hade bolagets varumärken exempelvis hjälpt 303 miljoner människor att förbättra sina vanor inom hälsa och hygien, vilket i många fall kan ha en livsavgörande effekt – inte minst för barn i utvecklingsländer.

Unilevers tvåvarumärke Lifebuoy har en framträdande roll i detta projekt. Lifebuoy utvecklades ursprungligen av William Hesketh Lever i slutet av 1800-talet. Hans mål var att skapa ett medel som dels var effektivt mot bakterier, dels var så billigt att alla har råd – även de riktigt fattiga.

– Denna vilja präglar Lifebuoy även idag och är nyckeln till det engagemang och den passion som är så viktig för ett företags utveckling. Även våra andra varumärken har den här typen av arv, vilket givetvis är en fördel, konstaterar Paul Polman.

Upphört med kvartalsrapportering

Unilever och Paul Polman har vid ett flertal tillfällen under de senaste åren visat handlingskraft mot den kortsiktighet som i mångt och mycket råder inom den finansiella sektorn, och som smittar av sig på börsnoterade företag och dess ledare.

Han pekar bland annat på en färsk undersökning som visar att två av tre finanschefer i större bolag skulle välja att skjuta upp en investering som höjer värdet på företaget långsiktigt, om den samtidigt riskerar att påverka finansmarknaden negativt under innevarande kvartal.

– Ledarskapet inom den finansiella sektorn behöver bli mer modigt, ansvarstagande och långsiktigt. Det finns tack och lov en allmän insikt om problemen och ett flertal internationellt överskridande initiativ pågår för att skapa förändring. Det kommer att vara till nytta för hela samhället, säger Paul Polman.

Unilever har exempelvis upphört med traditionell kvartalsrapportering och finansiell guidning samt infört en ersättningsmodell som baseras på företagets långsiktiga utveckling. Åtgärderna har lett till att bolaget tappat vissa kortsiktiga aktieägare, men lockat till sig andra med mer långsiktiga intressen.

– De investerare som dels kan se bortom nästa kvartal, dels inser att de traditionella nyckeltalen behöver kompletteras med beräkningar på företagets inverkan på det omgivande samhället, har mycket att vinna framöver, konstaterar Paul Polman.

Göteborgspriset för hållbar utveckling

Göteborgspriset för hållbar utveckling delas varje år ut till personer eller organisationer som gör betydelsefulla förändringar för en hållbar värld. Pristagarna är viktiga förebilder, som alla har gått från ord till handling och visat vad som är möjligt i kampen för en ljusare framtid. Priset, som är en miljon kronor, delas ut i samverkan mellan Göteborgs Stad, Västra Götalandsregionen och tretton företag, varav Andra AP-fonden är ett.

Bland tidigare pristagare återfinns bland andra Kofi Annan, Margot Wallström och Al Gore.

Andra AP-fonden
Second Swedish National Pension Fund - AP2

Andra AP-fonden | Box 11155 | 404 24 Göteborg | Besöksadress Östra Hamngatan 26-28
Telefon 031 704 29 00 | Fax 031 704 29 99 | www.ap2.se